

HRVATSKI *glasnik*

XXXI. godina, 34. broj

26. kolovoza 2021.

cijena 200 Ft

Dužijanca – prvi put u Baji

FOTO: STIPAN BALATINAC

4. – 5. stranica

Mladomisnički svatovi

6. stranica

Blagdan Velike Gospe u Erčinu

10. stranica

Blagoslov obnovljene brlobaške crkvice

12. stranica

Bez zajedništva nema budućnosti

O blagdanu Velike Gospe u Baji je priređena prva Dužijanica, svetkovina za vršetka žetve i zahvale Bogu za plodove zemlje koju je priredila Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“ iz Subotice, u suradnji s bačkim Hrvatima iz Mađarske. Tradicionalna priredba, koja je priređena 111. put, po prvi je put prikazana u Baji. Bila je to posebna prigoda koja je ostvarena u suradnji Hrvatskog nacionalnog vijeća Republike Srbije i Hrvatske državne samouprave Mađarske, a u glavnoj organizaciji Hrvatske samouprave grada Baje i Kulturnog centra bačkih Hrvata.

Pored čuvanja tradicije bunjevačkih Hrvata bila je to i prigoda za isticanje nacionalne svijesti i nacionalne pripadnosti, s porukom da su Bunjevci integralni dio hrvatskoga naroda. Misno slavlje okupilo je bunjevačke Hrvate iz Subotice i bunjevačke, racke i šokačke Hrvate iz mađarskog dijela Bačke. Uz bogatstvo tradicije i običaja prigodno misno slavlje uljepšala je izvorna narodna nošnja, potvrdivši kako je vjera oduvijek bila najvažnija u očuvanju nacionalnog identiteta – ona je na ovim prostorima sve do danas očuvala bunjevačke, racke i šokačke Hrvate.

I ova je priredba pokazala zajedništvo hrvatske zajednice, od Subotice do Baje, potvrdivši kako nema „bunjevačkog pitanja“, samo onih koji to na svaki način pokušavaju osporavati. Dužijanica, koju su prikazali gosti iz Subotice, najbolja je potvrda, ali i poruka svima onima koji to čine. Bila je to ne samo tradicionalna žetvena svečanost, već i najbolji, najljepši izraz hrvatskog nacionalnog identiteta bunjevačkih, šokačkih i rackih Hrvata s obje strane granice.

Dosadašnja suradnja bačkih Hrvata obogaćena je tradicionalnom priredbom koja okuplja hrvatsku zajednicu bez obzira na granice koje ih razdvajaju, ali i spajaju.

Poruka je to svima onima koji to ne žele prihvatiti, ali i svima nama, pozivajući nas na zajedništvo bez koje nema budućnosti.

S.B.

Glasnikov tjedan

Na prijedlog Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, po predmetu Prijedlog zaključka o davanju potpore strateškim projektima hrvatske nacionalne manjine, Vlada Republike Hrvatske na svojoj 70. ovogodišnjoj sjednici, održanoj 22. srpnja 2021. godine, donijela je odluku o podupiranju strateških projekata hrvatske nacionalne manjine, podržavši projekt Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji: *Izgradnja Hrvatske kuće u Subotici i Kadrovsko osnaživanje hrvatske zajednice u Republici Srbiji*; projekt Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj:

Potpورا radu Hrvatskoga kazališta u Pečuhu; projekt Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore *Potpura Radiju hrvatske nacionalne manjine – Radio Duxu* te projekt Hrvatskog štamparskog društva iz Gradišća, Republika Austrija: *Hrvatske novine, 111 godina izlaženja*. Sredstva potrebna za realizaciju spomenutih projekata osigurana su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2021. godinu, unutar razdjela Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Program potpore strateškim projektima hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu.

Kako se navodi u obrazloženju, Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji, središnja institucija i zastupničko tijelo hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji, provodi dva iznimno važna strateška projekta: *Izgradnja Hrvatske kuće u Subotici i Kadrovsko osnaživanje hrvatske zajednice u Republici Srbiji*. Projektom *Izgradnja Hrvatske kuće u Subotici*, trima ključnim institucijama hrvatske zajednice u Republici Srbiji – Hrvatskom nacionalnom vijeću, Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata i Novinsko-izdavačkoj ustanovi „Hrvatska riječ“, osigurat će se primjereno sjedište i omogućiti još učinkovitija međusobna komunikacija i suradnja, čime će se dodatno pospješiti njihove aktivnosti te osnažiti njihov položaj i ugled u društvu. *Kadrovsko*

osnaživanje hrvatske zajednice u Republici Srbiji neophodno je kako bi se Hrvatsko nacionalno vijeće institucionalno razvilo, kako bi moglo ispunjavati svoje zadaće i na što učinkovitiji i kvalitetniji način odgovoriti na izazove pred kojima se nalazi hrvatska zajednica u Republici Srbiji.

Hrvatsko kazalište u Pečuhu, uz Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru jedino je profesionalno hrvatsko kazalište izvan Republike Hrvatske. Ono od 2018. godine djeluje u suvremenom obnovljenom prostoru i ima iznimno značenje za njegovanje hrvatskoga jezika i jačanje hrvatskoga identiteta Hrvata u Mađarskoj, a istovremeno i za promociju hrvatske kulture.

Za očuvanje i razvijanje hrvatskoga identiteta posebnu važnost imaju mediji te stoga treba dati potporu dvama strateškim medijskim projektima: projektu središnje institucije i zastupničkog tijela hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori,

Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore: *Potpura Radiju hrvatske nacionalne manjine – Radio Duxu*, jedinom elektroničkom mediju hrvatske nacionalne manjine, koji ima vrlo veliku važnost za informiranje Hrvata u Crnoj Gori i koji značajno doprinosi afirmaciji hrvatske kulture u tamošnjem medijskom prostoru te projekt Hrvatskog štamparskog društva iz Gradišća, Željezno, Republika Austrija: *Hrvatske novine, 111 godina izlaženja*, kojim se daje potpora tjedniku gradišćanskih Hrvata s bogatom tradicijom i vrlo velikim značenjem za pripadnike hrvatske nacionalne manjine u Republici Austriji, ali i Mađarskoj i Republici Slovačkoj.

Za projekt *Izgradnja Hrvatske kuće u Subotici* izdvojit će se 1 800 000,00 kuna, za projekt *Kadrovsko osnaživanje hrvatske zajednice u Republici Srbiji* 200 000,00 kuna, za projekt *Potpura radu Hrvatskoga kazališta u Pečuhu* 200 000,00 kuna (to je 13. kolovza 2021. jednako 8 194 000 ft), za projekt *Potpura Radiju hrvatske nacionalne manjine – Radio Duxu* 150 000,00 kuna i za projekt *Hrvatske novine, 111 godina izlaženja* 150 000,00 kuna.

Napomenimo kako je i 2020. godine za projekt *Potpura radu Hrvatskoga kazališta u Pečuhu* dodijeljeno također 200 000,00 kuna.

Branka Pavić Blažetin

Hrvatska i Mađarska potpisale program suradnje u obrazovanju i znanosti

Ministar znanosti i obrazovanja RH Radovan Fuchs i ministar ljudskih resursa Mađarske Miklós Kásler 24. lipnja u Zagrebu potpisali su Program suradnje u područjima obrazovanja i znanosti za razdoblje 2021. – 2025., koji predstavlja nastavak dobre suradnje između Hrvatske i Mađarske.

Ministar ljudskih resursa Mađarske Miklós Kásler i ministar znanosti i obrazovanja RH Radovan Fuchs

„Dokument dodatno svjedoči o izrazito dobrim, prijateljskim, skladnim odnosima između Hrvatske i Mađarske. Dugogodišnja, višestoljetna povijest naših dvaju naroda dolazi do punog izražaja u suradnji i prijateljskim odnosima“, rekao je ministar Fuchs prilikom potpisivanja sporazuma u Ministarstvu znanosti i obrazovanja. Naglasio je da je način na koji je riješeno pitanje mađarske manjine u Hrvatskoj i pitanje hrvatske manjine u Mađarskoj definitivno uzor kako treba riješiti odnose među manjinama, možda i u nekim drugim zemljama unutar Europske unije. „Ovaj program otvara daljnju mogućnost suradnje, otvara dodatne elemente koji će unaprijediti upravo ono što pokušavamo cijelo vrijeme, a to je očuvanje kulturnog i nacionalnog identiteta naših nacionalnih manjina“, istaknuo je ministar Fuchs. Naveo je kako je zahvaljujući izraženim željama i osjećaju potrebe od strane nacionalnih manjina, Program suradnje u područjima obrazovanja i znanosti za razdoblje 2021.–2025. dobio novi element - svaka zemlja će poslati svoje učitelje, ne pripadnike nacionalnih manjina, nego izvorne govornike da osvježe i unaprijede nastavu materinjih jezika bilo u Hrvatskoj, bilo u Mađarskoj. Svi ostali elementi sporazuma, ocijenio je ministar Fuchs, kontinui-

tet su dobrih odnosa dviju država, a uključuju razmjenu lektora, studenata i učitelja te doprinose daljnjem unapređenju odnosa između Hrvatske i Mađarske na ovom području. Fuchs je također zahvalio mađarskoj Vladi na pomoći kod potresa koji su pogodili Hrvatsku prošle godine, a posebno je zahvalio i na izgradnji osnovne škole u Petrinji. Svi nacrti su pripremljeni, potrebni administrativni dokumenti su gotovi te se čeka skori početak prvih radova.

Ministar ljudskih resursa Mađarske Miklós Kásler istaknuo je da obje vlade veliku važnost pridaju javnom obrazovanju i uključenosti u obrazovanje i kulturu vlastitih nacionalnih manjina. Naveo je kako se ova suradnja podjednako odnosi na suradnju između ustanova, učenika i profesora. „Ovo je lijepa i važna postaja u razvoju i suradnji. Isto kao što je Mađarska za hrvatsku manjinu, tako je i Hrvatska za mađarsku manjinu proširila mogućnosti javnoga obrazovanja. Ovo je simboličan korak, ali je i važan zato što je omogućio da jedna država pruža pomoć drugoj“, rekao je ministar Kásler, podsjetivši i na mađarsku pomoć kod potresa i obnove na Banovini. U kontekstu Sporazuma naveo je i kako je Mađarska nakon 2010. godine tri i pol puta povećala svoje financijsko ulaganje pa je tako od prvotnih 1,8 milijardi forinti došla na više od 10 milijardi. „O materijalnim stvarima moramo govoriti, jer omogućuju dobro funkcioniranje, ali smatram da je sadržaj utoliko važniji. Sadržaj je taj da imamo 800 godina zajedničke tradicije i povijesti unutar kojih smo živjeli u miru i omogućili jedni drugima suživot i opstanak u teškim vremenima“, dodao je Kásler, poručivši da je u tom svjetlu važno današnje potpisivanje sporazuma. Spomenutim Programom ostvaruju se pretpostavke za izravnu suradnju ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja, visokih učilišta te znanstvenih i istraživačkih ustanova u područjima obrazovanja, znanosti i istraživanja.

Osim toga, njime se podupire stvaranje uvjeta za učenje jezika, književnosti, kulture i civilizacije druge države uz naglasak na potpori pripadnicima hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj i mađarske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, a s ciljem očuvanja njihova jezika i kulture.

Pripremila: Kristina Goher

Raspored 2021./22. školske godine

U skladu s Uredbom ministra ljudskih resursa br. 20/2021. (VI.8.) koja je objavljena u službenom listu Magyar Közlöny, školska godina 2021./22. počinje u srijedu, 1. rujna 2021. godine i traje do srijede, 15. lipnja 2022. godine. Učenici nastavu pohađaju ukupno 181 dan: u stručnim gimnazijama 179, a u gimnazijama i stručnim srednjim školama 180 dana. Izuzetak su maturanti, čiji je posljednji dan nastave 29. travnja 2022. godine. Prvo polugodište završava 21. siječnja 2022., a škole o polugodišnjem rezultatu učenika roditelje mo-

raju izvijestiti do 28. siječnja 2022. Posljednji dan nastave prije jesenskog raspusta je petak, 22. listopada 2021. godine, a prvi dan nastave pak utorak, 2. studenog 2021. godine. Zimski raspust počinje u srijedu, 22. prosinca 2021. godine i traje do nedjelje, 2. siječnja 2022. godine. Proljetni raspust je od četvrtka, 14. travnja 2022. do utorka, 19. travnja. Jesenska državna matura započinje 15. listopada 2021. godine s pismenim ispitima iz narodnosnih jezika i književnosti, a završava 28. listopada. Usmeni maturalni ispiti višeg stupnja održavaju se između 11. i 15. studenog 2021., dok je termin ispita srednjeg stupnja 22.-26. studeni 2021. godine. Kristina Goher

U Baji po prvi put održana Dužijanca

Zajednička svetkovina subotičkih Hrvata i bačkih Hrvata u Mađarskoj

Nakon misnog slavlja u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog

U suorganizaciji Hrvatske samouprave grada Baje i Kulturnog centra bačkih Hrvata, a u suradnji Hrvatskog nacionalnog vijeća Republike Srbije i Hrvatske državne samouprave Mađarske u Baji je 14.-15. kolovoza održan niz programa vezanih uz proslavu Dužijanice. Žetvena svečanost bunjevačkih Hrvata Subotice i okolnih naselja „izraz je žive vjere i zahvalnosti Trojedinome Bogu, a obojena je katoličkim hrvatskim identitetom i kulturnim izričajem“. Danas je to i kulturni projekt koji traje od 25. travnja do posljednjeg tjedna u kolovozu. Ovogodišnja, 111. dužijanica 15. je kolovoza po prvi put gostovala u Baji. Uoči središnje nedjeljne svečanosti u subotu, 14. kolovoza u Kulturnom centru bačkih Hrvata u Baji otvorena je izložba fotografija pod naslovom „Bunjevački ris i nošnja“, nakon čega je na Petőfijevom otoku u organizaciji Hrvatske državne samouprave priređen IV. Hrvatski državni tamburaški festival. Njemu je prethodio scenski prikaz „pogodbe risara“, koji su izveli gosti iz Subotice. Večer su spletom bunjevačkih plesova i pjesama zaključili članovi HKPD „Matija Gubec“ iz Tavankuta i HKC „Bunjevačko kolo“ iz Subotice. Središnji dio programa, svetkovina završetka žetve i zahvale Bogu za plodove zemlje završen je u nedjelju 15. kolovoza misnim slavljem u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog, koje je predvodio subotički biskup mons. Slavko Večerin. Uslijedio je mimohod gostujućih folklornih društava iz Subotice i društava bačkih Hrvata u Mađarskoj, središtem i šetnicom grada Baje. Na trgu Kálmána Tótha svečanost je završena predstavljanjem sudionika, kratkim prigodnim programom, pozdravnim riječima domaćina i uzvanika te predajom blagoslovljenog novog kruha.

Otvorena izložba fotografija o natjecanju „risara“ i prigodnoj nošnji bunjevačkih Hrvata

U okviru dvodnevne manifestacije „Dužijanica u Baji“, nakon obilaska Bunjevačke zavičajne kuće u subotu, 14. kolovoza u Kulturnom centru bačkih Hrvata otvorena je izložba fotografija „Bunjevačka nošnja i ris“ o natjecanju „risara“, odijevanju na go-

dove, obiteljskih fotografija, hoda žene kroz život te vjenčanog „ruva“ kroz jedno stoljeće. Nakon pozdravnih riječi ravnatelja Kulturnog centra Mladena Filakovića izložbu je otvorio ravnatelj Udruge bunjevačkih Hrvata Marinko Piuković.

Otvorenju su nazočili veleposlanik RH u Budimpešti Mladen Andrić, parlamentarni glasnogovornik Hrvata u Mađarskoj Jozo Solga, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“ mons. Andrija Anišić te brojni drugi uzvanici, predstavnici bačkih Hrvata u Mađarskoj i bunjevačkih Hrvata iz Subotice. Izložba će biti otvorena

godinu dana, a može se pogledati u radnom vremenu u Kulturnom centru bačkih Hrvata.

Na izložbi fotografija o natjecanju „risara“ i prigodnoj nošnji bunjevačkih Hrvata

IV. Hrvatski državni tamburaški festival Prikaz „pogodbe risara“, bunjevačkih plesova i pjesama

Nakon otvorenja izložbe „Bunjevačka nošnja i ris“ u Kulturnom centru bačkih Hrvata program dvodnevne manifestacije „Dužijanica u Baji“ nastavljen je prigodnim kulturnim programom na Petőfijevom otoku. U organizaciji Hrvatske državne samouprave i suorganizaciji njezinih ustanova, Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj te Kulturnog centra bačkih Hrvata, u subotu, 14. kolovoza u Baji je priređen IV. Hrvatski državni tamburaški festival, kojemu je prethodio prikaz „pogodbe risara“, koji su izveli gosti iz Subotice. U sklopu cjelovečernjeg koncerta hrvatskih tamburaških sastava, koji je održan na otvorenoj pozornici pokraj bajskog Turističkog centra, predstavila su se tri orkestra hrvatskih regija u Mađarskoj (iz Bačke, Baranje i Pomurja), Zabavna industrija, Sumartonski lepi dečki i Vizin, te jedan orkestar iz Subotice, ansambl San. Večer su zaključili članovi HKPD „Matija Gubec“ iz Tavankuta i HKC „Bunjevačko kolo“ iz

Predstavljanje narodne nošnje

Subotice spletom bunjevačkih plesova i pjesama. Svojom izvedbom, prepoznatljivim narodnim napjevima, hrvatskim uspješnicama i svojim autorskim pjesmama proveli su nas kroz hrvatske regije u Mađarskoj, Hrvatskoj i Srbiji. Uslijedilo je druženje i zajednička večera sudionika, gostiju i uzvanika.

Nedjeljna proslava Dužijance, misno slavlje, mimohod i predaja blagoslovljenog kruha

Dvodnevna priredba na blagdan Velike Gospe završila je misnim slavljem u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog koje je predvodio subotički biskup mons. Slavko Večerin.

„Hrvat Bunjevac, rodnom iz subotičke biskupije, sluga Božji otac Stantić, karmelićanin zapisao je: ljubav nema granice, ljubav nema stanice. Vođeni ljubavlju prema Bogu i Katoličkoj Crkvi, hrvatskome narodu i bunjevačkome rodu, vodstvo Hrvatske samouprave grada Baje i Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanaca“ organizirali su ovu današnju manifestaciju pod nazivom „Dužijanica u Baji“. Radujem se što sam ovdje danas u zajedništvu bunjevačkih Hrvata iz Republike Mađarske i Vojvodine, iz Republike Srbije“, naglasio je uz ostalo biskup Večerin na početku mise u dvojezičnom, hrvatskom i mađarskom pozdravnom govoru, te dodao: „Neka ovo euharistijsko zajedništvo u svima nama umnoži vjeru, neka nam učvrsti ufanje, a nadasve usavrši ljubav da i dalje možemo ostati vjerni Bogu, svojoj Katoličkoj Crkvi i svome hrvatskome narodu.“

Misno slavlje u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog uz sudionike u prekrasnim izvornim narodnim nošnjama uljepšao je Zbor subotičke katedrale svete Terezije. Bandaš i bandašica 111. Dužijance bili su Danijel Kujundžić i Kristina Matković.

Bandaš i bandašica Danijel Kujundžić i Kristina Matković

Uslijedio je mimohod folklornih društava bačkih Hrvata u Mađarskoj iz Aljmaša, Baje, Čavolja, Čikerije, Dušnoka, Gare i Santova te HKPD-a „Matija Gubec“ iz Tavankuta i HKC-a „Bunjevačko kolo“ iz Subotice središtem grada Baje. Na trgu Kálmána Tótha svečanost je završena kratkim prigodnim programom, pozdravnim riječima domaćina i uzvanika, te predajom blagoslovljenoga novoga kruha, koji je bajska gradonačelnica po subotičkoj tradiciji prikazala na sve četiri strane svijeta. Nazočne sudionike u ime Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH pozdravio je Milan Bošnjak, posebni izaslanik predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića i ravnatelja Ureda Zvonka Milasa.

Milan Bošnjak izrazio je osobno zadovoljstvo, ali i zadovoljstvo mjerodavnih ustanova, zahvalivši se svima, posebno organizatorima, te mladim ljudima koji su sudjelovali u manifestaciji i ponosno odjenuli nošnju svojih predaka, što nam je poruka da i u 21. stoljeću trebamo imati svoj identitet. Istaknuo je i ulogu Katoličke Crkve, stoljetne čuvarice vjerskog i nacionalnog identiteta. Posebno se zahvalio gradonačelnici Baje, a pri tome i Mađarskoj akademiji znanosti i Mađarskom parlamentu što su u nedavno u dva navrata potvrdili da su Bunjevci integralni dio hrvatskoga naroda, što je popraćeno velikim pljeskom nazočnih sudionika. Izrazio je podršku matičnog naroda, naglasivši da je bajska priredba veliki doprinos svemu tomu.

Ugledni gosti

Među brojnim uzvanicima svečanosti su nazočili veleposlanik RH u Budimpešti Mladen Andrić, izaslanik ministra vanjskih i europskih poslova Gordana Grlića-Radmana, generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat, konzul Generalnog konzulata RH u Subotici Hrvoje Vuković, predsjednik HDS-a Ivan Guban, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, parlamentarni zastupnik Bajskog okruga Róbert Zsigó i mnogi drugi predstavnici bačkih Hrvata iz Srbije i Mađarske.

Priredba je ostvarena uz potporu Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“, Hrvatske državne samouprave, Grada Baje, Saveza Hrvata u Mađarskoj, tvrtke Baja Marketing Kft., Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i Vlade Mađarske.

Kako su nam uz ostalo kazali suorganizatori, jedan od glavnih ciljeva priredbe bio je predstaviti zajedništvo bunjevačkih Hrvata s obje strane granice, a s druge pak strane potaknuti njegovanje Dužijance u mađarskom dijelu Bačke, kako bi se obiteljska tradicija bunjevačkih Hrvata uvriježila u zajednici poput bunjevačkih prela, koja okupljaju pripadnike hrvatske zajednice u Bačkoj.

Stipan Balatinac

Oživljena stara tradicija mladomisničkih svatova

Na inicijativu nedavno u Kalači zaredenog kačmarskog svećenika Szabolcsa Tomaskovitya, podrijetlom bunjevačkog Hrvata iz Kačmara, oživljena je stara tradicija svećeničkih, mladomisničkih svatova. Nakon što je mladu misu prikazao u Baji, mladu misu 2. srpnja služio je i u svom rodnom Kačmaru. U svečanoj procesiji povorka vjernika, svećenika i pozvanih gostiju uputila se u djedovsku kuću, gdje se mladi svećenik oprostio od svoje obitelji, kao što je to u svjetovnim svatovima. Posebno je dirljiv bio oproštaj od roditelja koji su mu dali blagoslov. Procesiju su uljepšali vjernici s crkvenim barjacima, zatim mladi u bunjevačkoj nošnji, garski orkestar „Bačka“, pozvani svećenici i brojni vjernici. Nakon ovog starog običaja Szabolcs Tomaskovity prikazao je misno slavlje u kačmarskoj župnoj crkvi i nazočnima podijelio mladomisnički blagoslov. U ime sela Kačmara tom prigodom između ostalog čestitali su mu načelnik Endre Pál i predsjednica Hrvatske samouprave Teza Vujkov Balažić. Nakon mise ispred crkve prikazan je prigodni program s bunjevačkim plesovima, svi nazočni su pogošćeni, a pozvani su se okupili na svadbenoj gozbi koja je protekla u dobrom raspoloženju, za što se pobrinuo garski orkestar „Bačka“. Valja naglasiti da je nekada bila živa tradicija održavanje svatova mladomisnika, zapravo svadbene gozbe, svečanog ručka ili večere, često puta uz glazbu i ples. Simboličan je to događaj, mistično vjenčanje i gozba s obzirom da zaredeni svećenik ne može imati svjetovno vjenčanje i svatove.

Kako je uz ostalo naglasio mladomisnik Szabolcs Tomaskovity, scenarij je izrađen prema studiji profesora liturgije Polikárpa Radóa iz 1948. godine pod naslovom „Folklor mlade mise“ iz 1948. godine koja se čuva u pannonalhalmskoj knjižnici.

Bio je to uistinu značajan i lijep događaj za kačmarsku župu kao i za cijelo naselje, jer se svećenik ne zareduje svaki dan, a još rjeđe naše gore list, koji oživljava lijepi stari običaj.

Mladomisnik Szabolcs Tomaskovity u Santovu

Nedavno zareden mladi svećenik Szabolcs Tomaskovity, rodom iz Kačmara, mladu misu služio je i u Santovu. Na poziv župnika i biskupskog povjerenika za narodnosti Imre Polyáka velečasni Tomaskovity 1. kolovoza predvodio je misna slavlja u santovačkoj župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije. Nakon mađarske mise služio je misno slavlje i održao prigodnu propovijed na hrvatskome jeziku. Budući da je i sam bunjevačkohrvatskoga podrijetla, izrazio je posebno zadovoljstvo što i za santovačke šokačke Hrvate može služiti misu na hrvatskom jeziku. Potkraj mise srdačno mu se zahvalio predsjednik Hrvatske samouprave Santova koji mu je u ime santovačke zajednice predao izvornu šokačku tkaninu, zaželeći mu da ga Bog prati u životu i svećeničkoj službi. Na kraju mise velečasni Tomaskovity podijelio je mladomisnički blagoslov santovačkim hrvatskim vjernicima.

S.B.

FOTO: FACEBOOK

Hrvatski kulturno-jezični kamp 2021.

U organizaciji Hrvatske samouprave Udvara i ove godine uspješno je održan Hrvatski kulturno-jezični kamp. Kamp je trajao od 28. lipnja do 3. srpnja i okupio je tridesetak polaznika, djece od vrtićke do srednjoškolske dobi. To je dnevni kamp u kojem su djeca od osam ujutro do četiri sata poslijepodne, tada odlaze svojim kućama. Potpuno je besplatan za sve sudionike, a organizatori osiguravaju pet obroka dnevno, rekla nam je predsjednica Hrvatske samouprave Udvara Marta Barić Rónai. O djeci u kampu brinu se voditelji kampa, zastupnici Hrvatske samouprave Udvara Ivana Božanović i Petar Balaž, a po ustaljenoj praksi iz prethodnih godina u osmodnevnom kampu koji se ostvaruje u suradnji Hrvatske samouprave Udvara i bajske Visoke učiteljske škole József Eötvös sudjeluju i studenti hrvatskog odgajateljskog i učiteljskog smjera. Više njih je upravo iz Udvara (bilo ih je proteklih godina, a ima ih i sada, iz mjesta ili iz obližnjih naselja Baranjske županije). Ove godine to su bili Maja Bozsánovics, Bernadett Bajusz, Szilvia Kvala i Márk Bakonyi. U kampu je bilo trideset i troje sudionika od čega 27 djece. Uz djecu iz Udvara u kampu su sudjelovala i djeca iz Birjana, Mišljena, Salante, Pečuha...

S Hrvatskim glasnikom u ruci

Kamp su odlikovala međusobna okupljanja i druženja, predavanja, igre u kolu, sportske igre, radionice uz razvijanje fine motorike raznim tehnikama, a tema ovogodišnjeg kampa bila je more. Zanimljivo je bilo i predavanje o Jadranskom moru, učilo se pjevanje i ples, te se naučila pjevati hrvatska himna uz brojne narodne igre. Bogati doručak, ručak i užina uz puno voća i sladoleda te poslijepodnevne šetnje kojima se upoznavalo selo, dok su najmlađi imali poslijepodnevni odmor, uz predavanja o okolnim selima, koja su držala sudionike budnima. Od predavača kamp su posjetili Arnold Vanyúr, strastveni sakupljač dresova hrvatske nogometne reprezentacije, koji je ispričao svoju priču, priču o slavnim hrvatskim igračima i pokazao njihove brojne dresove iz svoje kolekcije. Branka Pavić Blažetin se družila s djecom oko filma i predavanja o tridesetoj godišnjici utemeljenja Hrvatskoga glasnika. Zanimljive vjerske interaktivne igre vodila je Aga Tomola Ott, dok je dr. sc. Stjepan Blažetin na veoma zanimljiv način upoznao djecu s riječima kojima označujemo dijelove ljudskog tijela. Vježbao se igrokaz i natjecalo u

Završni program uz blagdan Srpnice

Oko crkve

U igri

crtanju i kvizu te su se proglasili najbolji.

Lutkarsko predavanje (Klaunova školica) održali su Dejan Fajfer i prijatelji.

Zadnjega dana druženja sudionici kampa obučeni u hrvatske narodne nošnje nazočili su svetoj misi u mjesnoj crkvi, a potom su na platou ispred crkve pokazali što su naučili od voditelja plesne radionice Ivane Božanović i Petra Balaža. Usljedio je svečani ručak, a potom zbogom do iduće godine u hrvatskom kulturno – jezičnom kampu. Kamp je ostvaren uz potporu Fonda „Gábor Bethlen” Ureda predjednika Vlade i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Branka Pavić Blažetin

Peta karavana „Po staza naših starih“ u Nardi

Četvrtak, 1. julija navečer, putnici i kola „Po staza naših starih“ su blagoslovljeni u Koljnofu, jer petak ujutro su se otpravili na peti, jubilarni put u Hrvatsku. Šaptinovci, Vukovar, Našice su stali u programu prvoga dana, subotu s malim zakašnjenjem u Čazmu je dospila gradišćanska povorka ter u Rovišće i Rečicu. Sveta nedilja je „misijonare“ našla u Skakavcu, Karlovcu, a večer je bio posvećen Zagrebu i Maloj Hunjki. U pondjeljak je putni cilj bio Zagorje, a utorak se je odvijalo i književno spravišće. Pokidob lani zbog pandemije nisu održani 12. Koljnofski književni susreti, utorak su se gradišćanskoj ekipi pridružili i hrvatski i domaći književnici, na prvoj domaćoj štaciji, u Nardi.

Veselo je bilo po nardarski ulica

Približavamo se k šestoj uri, a sunčani remen se je jur spustio od svojega stiskanja na pragu Narde. Iz Ognjogasnoga doma jačka pobigne van, a na trgu pred zgradom polako se spravu skupa ljudi ki su najgerasti na ovo čudo, na ove ljude ki su po peti put zeli hrvatski svit na hrbat. Pret hodne najave i kipici su jur povidali da je putnikov manje, ali oduševljenost je sigurno ista kot i u raniji ljeti, poznavajući diozimatelje ovoga putovanja. Već smo debelo iza dogovorenoga termina, kad bi morali biti u Nardi gosti, ali strpljivo čekamo, dokle se ne okrenu na livo kombiji, auti i pri-

kolice s konji na polje. Najvažnija zadaća za dolaskom je da se blago pusti, malo trave vidi i žedju si stiša. Ure dugo stati po ovoj vrućini prez pila i jila u kabini i za ko nje stvara stres i probleme, gor onda gazdi Franji Grubiću. Dokle se blago smiruje, obličje se narodna nošnja, načinjaju se fotke za spominke, a orijaški hrvatski barjak visoko leti nad nardarskom tablom. U drugom trenutku čeka povorka na štart krez selo, ali Bogár, novi Grubićev konj vličuč kola, ne kani se ganuti, kad je Lady sa svojim konjanikom jur najpr prošao. Postane manja gužva na putu, dokle poziv „Hodi, Bogár“ i cukor napravi svoj učinak ter se ganu kola s petrovskim posudjenim kočijašem Gergóvom Kapitarom. Uz petrovsko-nardarski tamburaški glas jaču domaće žene, ali veselo koracaju u mimohodu i Petrovišćanke i Koljnofke, a domaćini u hladu s pogledi i mahanjem sprohadjaju scenu. Glavna ulica se napunjuje starim dahom vremena, a postavlja se i pitanje, jesu li ovako veselo, jačući i guslajuć ostavljali svoju domovinu praoci, pred skoro petstovimi

Dr. Franjo Pajrić, dirigent „Po staza naših starih“

ljeti? No, zato i nimamo nikakove dokaze. Medjutim, ova sadašnja spomen-prošecija atraktivna je za viditi i čuti. Krajnji cilj ovde u Nardi je dvor Kulturnoga doma, kade se sjedu stari poznaniki, prijatelji kot doma kotrigi familije. Tako se i čutimo. Pozdravne riči domaće načelnice Kristine Glavanić upućene su našim junakom ki su se ganuli u petak u ranoj zori, na putu doživili svega i sačesar, upoznali su nove prijatelje i odnesli glas u staru nam Domovinu da nas još je, da se još nismo predali ni vrimentu, ni globalizmu i da nekolicina nas još ljubomorno čuva hrvatsko jerbinstvo. „Peti dan smo na putu, na polovici našega petoga putovanja. Moglo bi ovo sve postati i hollywoodski film sa svimi neočekivanimi događaji, pripetenji i doživljaji“, začme dr. Franjo Pajrić ki je 2013. ljeta po prvi put

Trenutak za pjesmu

Franjo Pajrić

Otvorio oči, uši i usta
vidiš li čovjeka u trku?
Oživjet će i smrt.
On traži i vidi daleku zemlju.
On ljubi prsi hrasta.
Na putu ostavlja trag stopala
i pod njima ključeve tajni.
Dok sja, kiši i ledi
on žuri
za svakom riječi koju čuje,
oštri je
i podiže kao štit.
Ne pušta da život prođe bez pokreta.
Hrvatska riječ
njemu je olovka u oblacima
koja piše o posljednjem izgnanstvu.
To je čovjek koji pjeva
i radost i tugu
znajući da je pjesma posljednja
nedužnost.

Tomislav Marijan Bilosnić

Franjo Grubić, načelnik Koljnofa je peljao povorku

otpeljao svoju ekipu, takorekuć na avanturu i povijesnu rekonstrukciju dolaska Hrvatov. Dužički projekt je ganut onda s biskupom Milom Bogovićem i s mašom na Udbini, na dan, kad je u Koljnofu ljeta 1700. sagrađena Hodočasna crkva i na svetak Marije od srpa. Zvana toga, i u ljeti kad je Hrvatska pristupila k Europskoj uniji. „Ja bi se svakomu zahvalio ki se je na našem putovanju dosada izdržao, posebno bi se zahvalio Lajosu Regényiju, ki je kanio ljetos s nami dojtii. Sad vidi, kako ovo sve gleda van i gizdavo drži i sada hrvatsku zastavu. Hvala za strpljenje našega načelnika ki se je malo bojao kad nam je rekao kočijaš da je betežan i nije znao, hoćemo li se uopće moći ganuti. Ni nam šao lako, kad med nami nijedan nije kočijaš, ali uz Božju pomoć preživili smo” naglasio je peljač karavane, ki je storije od ovoga putovanja dovoljno papreno s humorom povidaio. Slijedila je priča o Vrbovcu, kade se je rodio Petar Zrinski pred 400-imi ljeti da bi mu pred 350-imi ljeti onda odrubili glavu u Bečkom Novom Mjestu, kade su takaj zastali putniki, ali pred tim su se našli u Hrvatskoj i s kiparom austrijskih skulpturov, Mihaelom Štebihom. „Ljeta 2033. ćemo imati onda veliko slavlje na 500. jubilej dolaska Gradišćanskih Hrvatov na ove kraje. Neki od nas nećemo morebit već ziviti ter ćemo morati prlje ili kasnije organizaciju prikdati mladim” dodao je još koljnofski idejni otac ki je još u svojem govoru spomenuo hodočašće sv. Kvirina, križ toga sveca koji svenek putuje s njimi, a i osnivanje društva pod imenom sisačkoga biskupa, sa sjedišćem i

Nardarski jačkarni zbor na pragu sela

potpredsjednikom dr. Šandorom Horvatom, u Nardi. Za predstavljanjem pjesnikov haiku noći, dojde do riči i predsjednik pinkovačkoga Panonskoga instituta dr. Robert Hajszan, ki slijedeće veli: „Ja sam od početka na ovi priredba, ako se sjećam,

pratio sam vas po prvi put do Požuna i toliko sam bio oduševljen od te ideje. Čestitam vam, ovo je jednostavno velika stvar da ste toliko ljet izdržali i ufam se da će se sve ovo održati još do 2033. i da će biti veliki dio prisutan na vašem prijemu”. Konjanik kraj kola s Bogárom i Ladyjem malo istrudjeno gleda, ali na pitanje sa širokim smihom odgovara: „Ne bi mogao reći da sve ide po starom, aš svako drugo ljet je nova ruta. Mi idemo na puti, na ki normalni, civilni človik rijetkokrat putuje u nutarnjem djelu Hrvatske. Prez problemov ne ide nijedno ljet, smršavili smo i mi i konji, a i pandemija je nam malo pokvarila plane. Ovo ljet je ovako uspjelo, ali smo se zato znali veseliti jedan drugomu. Čemerne stvari ćemo pustiti iz našega pamćenja, a ostat će samo lipi spominki i na ovo putovanje”, tako zbori Franjo Grubić ki je do-

vidob na čelu povorke jahao na svakom putovanju. Približno tako, kot i čepreška predsjednica Hrvatske samouprave, Marija Kralj na kola. „Ovo ljet nas je manje ter imamo već zadać. Moguće da smo i trudniji, ali i ovako je vridno otpraviti se na put, kad človik zna da koliko svega i koliko lipoga preživi. Vruće nam je i teško nam je, aš jako malo moremo spat i za to nij' vrimenta. I strah me je pohodio većputi, kad se je konj par puta prekobacao. Čini mi se da sam u Hrvatskoj imala čut, kako je moglo biti pred petstovimi ljeti, kad su naši preci ostavljali za sobom narod. I mi smo za sobom ostavili svoje, a i došli med svoje, u svoj novi dom. Zato je

meni svaki put i simbolično ovo putovanje”. Na kraju muzičko-pjesničkoga piknika još jedna hrvatska jačka i skupna večera čeka nazočne. Zaškuruje se pravoda, kad gradišćanski Mises začme domom tirati putnike, do Koljnofa... *Tiho*

Bogatstvo...

Petrovišćani, Nardarci i Koljnofci našli su se na putu

Proslava blagdana Velike Gospe i proštenje u Erčinu

Dana 15. kolovoza crkvena zvona u Erčinu pozivala su na proslavu svetkovine Uznesenja Blažene Djevice Marije. U obnovljenoj crkvi posvećenoj Velikoj Gospi u lijepom su se broju okupili vjernici iz Andzabega, Tukulje, Erčina te prvi put iz Podravine. Izuzev propovijedi svetu misu je na hrvatskom jeziku služio jurski kanonik prof. dr. Jive Šmatović, a suslužio mjesni svećenik Csaba Szeleczyk.

Nakon Božića i Uskrsa Velika Gospa je jedan od najvećih blagdana u katoličkom kalendaru. U Hrvatskoj i Mađarskoj nema grada ili sela u kojem barem jedna kapelica nije posvećena Majci Božjoj, a po tome nije izuzetak ni grad Erčin. Blagdan Velike Gospe erčinski racki Hrvati slave od 1690. godine, kada je sagrađena njihova prva crkva na obali Dunava. Štovanje Blažene Dje-

Jurski kanonik, prof. dr. Jive Šmatović i erčinski svećenik Csaba Szeleczyk

vice Marije seže do vremena doseljenja njihovih predaka iz olovačkog kraja u Bosni i Hercegovini. Kako je prije misnog slavlja rekla predsjednica mjesne Hrvatske samouprave, urbana povijesničarka Tímea Szili, kamen temeljac župne crkve položen je

13. svibnja 1762. godine, a posvetio ga je adonyski župnik József Kárvászi. Crkvu je na uzvišenju dao sagraditi grof Péter Szapáry, vlastelin Erčina i okolnih naselja. Radove su požrtvovnim radom domaćih kmetova izveli strani majstori. Crkvu, u kojoj se isprepliću stilska obilježja kasnoga baroka i rokoka, posvetio je prvi stolnobiogradski dijecezanski biskup Ignác Nagy Sellei 29. lipnja 1781. godine. Unutrašnjost krase izvorna umjetnička djela, glavni oltar, propovijedaonica, oltar sv. Ivana Nepomuka, dvije otvorene ispovjedaonice i redovi klupa izrađeni su od drveta i obojeni antiknom zlatnom bojom. Orgulje su izrađene u baroknom stilu godine 1778., dok je njihovu obnovu 1912. izvršila tvrtka Riger, a 1948. tvrtka Angster. U crkvenom tornju visokom 36 metara nalazi se pet zvona, najveće, veliko zvono prozvano je Zvonom heroja. Po naredžbi grofa Wimpffena Siegrida i njegove obitelji godine 1912. talijanski majstori izradili su freske bočnih zidova i stropa. Tada je nastala i glavna oltarska slika Uznesenja Blažene Djevice, koju je naslikao grof De Vité, rođak obitelji. Na oltaru sv. Josipa u pozlaćenom okviru iza stakla nalazi se slika sv. Marije Erčinske. Također na oltaru nalazi se i Racka Madona, koju je naslikao József Ferenc Falkóner 1792. godine.

Na blagdan Velike Gospe katolički vjernici prisjećaju se dogme prema kojoj je Blažena Djevica Marija po završetku svog zemaljskog života dušom i tijelom uznesena u nebesku slavu, u društvo svog uskrslog sina Isusa Krista. To je završnica njezinog Bogu predanog života, vrhunac i cilj prema kojem je okrenuta svaka ljudska egzistencija, kako je to u svojoj propovijedi naglasio jurski kanonik prof. dr. Jive Šmatović, zahvalivši se majkama Hrvaticama koje u obitelji njeguju hrvatski jezik i običaje. „Dvojna je to uloga“, kako je naglasio kanonik Šmatović, jer trebaju odgajati djecu u duhu ljubavi prema mađarskoj domovini i hr-

vatskoj zajednici, pridodavši kako je majkama pripala i uloga održavanja ljubavi u ovom sebičnom i bahatom svijetu. Misno slavlje je pjevanjem marijanskih pjesama uveličao tukuljski Crkveni zbor. Nakon uobičajenog zajedničkog fotografiranja druženje je nastavljeno kulturnim programom u mjesnom Domu kulture. Nakon nastupa domaćina, plesne skupine „Zorica“, uslijedio je nastup Kulturno-umjetničkog društva „Podravina“ iz Barča, koje je u Erčinu gostovalo u sklopu XIII. Državne kulturne turneje u organizaciji Hrvatske državne samouprave i Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj.

Kristina Goher

Zajednička fotografija za uspomenu

12. Međunarodni književni susreti u Koljnofu

Zbog globalne pandemije COVID-19 planirani 12. Međunarodni književni susreti u Koljnofu, koje organiziraju Matica hrvatska Šopron, Čakavska katedra Šopron, Udruge Hrvati i Zaklada „KUME“ Koljnof, nisu održani kako su planirani u studenome 2020. godine, već su odgođeni za 2021. godinu, u doba kada za to budu povoljne epidemiološke i druge prilike. Odlučeno je da se prošlogodišnji Koljnofski književni susreti održe od 6. do 11. srpnja 2021. godine, u okviru tradicionalne manifestacije „Po staza naših starih 2021.“, koju osmišljava i priređuje isti organizator.

Kod biste Rudolfa Štajnera u Donjem Kraljevcu

Domaćin Koljnofskih književnih susreta je, kao i uvijek, bio dr. Franjo Pajrić, a selektor i voditelj programa književnik Tomislav Marijan Bilosnić, koji je ove 12. Međunarodne koljnofske književne susrete odlučio posvetiti haiku poeziji i predstojećim Olimpijskim igrama u Tokiju. Poseban dio programa posvećen je tragičnoj pogibiji Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana u Bečkom Novom Mjestu. S hrvatske strane u Susretima osobno i na daljinu sudjelovali su književnici, znanstvenici i umjetnici Mihael Štebih, Đurđa Vukelić Rožić, Lana Derkač, Sanja Knežević, Tomislav Maretić, Ernest Fišer, Davor Šalat, Vlatko Majić, Ante Tičić i Tomislav Marijan Bilosnić. Uz književnike iz Hrvatske Koljnofskim susretima su se pridružili i hrvatski književnici s prostora Gradišća u Mađarskoj i Austriji, Timea Horvat, Šandor Horvat, Robert Hajszan, Herbert Gassner, Dorothea Zeichmann i Ana Šoretić. Uz gostovanja na programu književnih susreta organizirano je više predavanja, predstavljanja knjiga i književnih nastupa u Nardi, Bečkom Novom Mjestu, Čepregu, Šopronu i Koljnofu. S obzirom na nastalu situaciju 12. Međunarodni književni susreti u Koljnofu bavili su se sadržajima tematskih predavanja, čitanja u prirodi i svečanim recitalima. Hrvatski književnici svojim domaćinima tradicionalnoj manifestaciji „Po staza naših starih 2021.“ pridružili su se u Čakovcu, gdje ih je pozdravio Mihael Štebih, a Susreti su službeno započeli u Nardi, u utorak 6. srpnja, gdje je odana počast nedavno preminulom kolegi Lajošu Škrapiću, dok su svoje pjesme čitali dr. Šandor Horvat, Tomislav Marijan Bilosnić, izv. prof. dr. Sanja Knežević i Timea Horvat. Svojim radovima predstavili su se na daljinu i Tomislav Maretić, Vlatko Majić, i Đurđa Vukelić Rožić. Đurđa Vukelić Rožić najavila je donaciju haiku knjiga za biblioteku Koljnofskih književnih susreta, odnosno za hr-

vatske knjižnice u Gradišću. U programu, koji su na otvorenom pratili ne samo stanovnici ovog mjesta na jugu mađarske strane Gradišća, čitale su se haiku pjesme, a T. M. Bilosnić i dr. Šandor Horvat održali su i predavanje o haiku poeziji u Hrvatskoj. Sljedeći dan, u srijedu 7. srpnja, književnici su sa svojim domaćinima posjetili Poljance, u knjižnici Vorištana održano je književno sijelo na kojemu je voditelj susreta najavio svoje kolege, sudionike Susreta na daljinu, pjesnike Ernesta Fišera, Lanu Derkač, Davora Šalata, i Antu Tičića. Knjižnici su poklonjene knjige sudionika susreta. Potom su sudionici 12. Književnih susreta Koljnof 2020. pohodili Bečko Novo Mjesto, gdje su pred bistu Zrinskog i Frankopana položili vijenac s natpisom „Dva človeka so vajka / kako dva križa“, stihovima iz pjesme „Križ“ Zvane Črnje. Dr Herbert Gassner, domaćin ovog pohoda održao je predavanje na temu pogibije Zrinskog i Frankopana, a izv. prof. dr. Sanja Knežević održala je predavanje „Tematika Zrinskih i Frankopana u hrvatskom povijesnom i novopovijesnom romanu“. U čast jubileja

350. godišnjice smrti Zrinskog i Frankopana održan je i pjesnički recital. Istoga dana pjesme su se čitale i na brdu iznad Cogrštofa, gdje je književnicima Susreta domaćica bila književnica Ana Šoretić. U četvrtak, 8. srpnja, u kapeli Janković u Čepregu, Tomislav Marijan Bilosnić čitao je „Pjevanja svetom Ivanu od Križa“, a Sanja Knežević haiku izbor iz ciklusa „Molitva s Ugljana“. U petak, 9. srpnja, u Koljnofu, po završetku povorke „Po staza naših starih“, na terasi restorana Levanda upriličena je književna večer, kojoj se pridružila pjesnikinja Dorothea Zeichmann, koja je predstavila svoja najnovija izdanja. Književni program glazbeno su oblikovali Koljnofski tamburaši pa je druženje potrajalo do kasno u noć. Planirani susret odlaska u Slovačku, u petak 9. srpnja zbog pandemije je odgođen, pa su književnici posjetili prastaru crkvu sv. Jakova u Lébényu, gdje su upriličena čitanja pjesama vjerskog karaktera i molitva sudionika. Koljnofski književni susreti simbolično su završili na grobu Mate Meršića Miloradića u Kemlji. Sanja Knežević pročitala je svoju pjesmu posvećenu Tinu Ujeviću, hrvatskom književnom velikanu, kojemu se ove godine obilježava 160. obljetnica rođenja, čime su na simboličan način povezali Vrgorac-Frankanavu-Zagreb i Kemlju, tako što je otpjevana gradišćanska himna na stihove Miloradića „Hrvat mi je otac“. Konačno s mošonskog Dunava odaslan su pozdravi našim sunarodnjacima u Slovačkoj i Češkoj, i najavljeni naredni 13. Međunarodni književni susreti Koljnof 2021., već za kolovoz ove godine. Zbog već sada najavljenih mjera u listopadu dogovoreno je da se ovogodišnji susreti održe krajem mjeseca kolovoza. Bit će opet simbolike, jer je 29. kolovoza vjerski praznik Glavosjeka, a u Šopronu je jedina viteška crkva još u funkciji posvećena Ivanu Krstitelju.

Tomislav Marijan Bilosnić

Blagoslov obnovljene brlobaške crkvice

U organizaciji Mjesne samouprave Brlobaša i Hrvatske samouprave Brlobaša uoči Ilinja, 18. srpnja organiziran je Hrvatski dan i Dan sela. Programi su započeli u prijepodnevnim satima u dvorištu mjesnog doma kulture na zadovoljstvo najmlađih stanovnika. Vrtuljak, zračni dvorac, trčkanje po travnjaku, sladoled... Slijedio je objed za sve mještane. Najsvečaniji trenutak dana bila je sveta misa u poslijepodnevnim satima. U okviru svete mise župnik Ilija Ćuzdi posvetio je obnovljenu crkvu. Dvojezičnu svetu misu služio je u koncelecijaciji sa šeljinskim župnikom Jozom Egrijem, a orguljala je i pjevala Ančika Gujaš.

Obnovljena crkva

Brlobaš je pogranično naselje u Šomođskoj županiji, uz Nacionalni park Dunav-Drava. Selo na dravskoj obali sa 120 stanovnika odiše mirom. Pripada martinačkoj župi, a upravno je dio bilježništva u Darányu, koje ima ispostavu u Lukovišću. Djeca iz sela pohađaju vrtić i osnovnu školu u susjednom Lukovišću, reći će nam načelnik sela Ivo Pavleković, dodajući kako se naselje još 1324. godine spominje kao Zenthbarrabás. Brlobaš dugo nije imao crkvu, tek zvonik visok dvadeset i sedam metara, koji je sagrađen 1927. godine. U zvoniku je bio mali oltar gdje je svećenik služio misu kada bi stigao u Brlobaš. Na oltaru je bila oltarska slika s likom svetog Ilije, zaštitnika Brlobaša, reći će mi Ilona Pap, koja se brine o crkvi. Slika je i danas na zidu oltara crkve, sagrađene uz zvonik 1994. godine. Došlo je vrijeme za njenu vanjsku obnovu. U obnovu je uloženo oko deset milijuna forinti, a crkva je zasjala u novom ruhu. „Jako je lijepa crkva“, rekli su mi ponosno načelnik Brlobaša Ivo Pavleković i predsjednica Hrvatske samouprave Brlobaša Piroška Gujaš, naglasivši kako posebnu zahvalu na podršci duguju parlamentarnom zastupniku Lászlóu Szászfalviu i Državnom tajništvu za vjerske i narodnosne veze.

Zastupnik Szászfalvi je u programu sudjelovao uz glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozu Solgu, koji se također zalagao za obnovu. Izvedena je izolacija, obojena crkva i zvonik, promijenjeni su prozori i sve ostalo, uređen križ i postavljena spomen-ploča te spomenik stradalima u svjetskim ratovima.

Sveti Ilija, zaštitnik ovog malog sela s još uvijek većinskim hrvatskim življem, nije jako grmio toga dana. Ujutro se počeo mrgoditi, ali nije sručio oluju na svoje selo. Grmio je malo tek od radosti kada je spazio prelijepo obnovljenu crkvu. Ugledao je i svoj lik sve-

Župnik Ilija Ćuzdi i velečasni Jozo Egri

Prepuna crkva

Folkloriši iz Salante

tog Ilije Gromovnika naslikan na oltaru kako vozi kola po oblaci-ma pa mu je došlo milo, a i njegov dan je tek 20. srpnja kada mora baciti par munja i zagrmjeti. Sve u svemu, sunce je obasjalo pozornicu i gledalište. Nazočne su pozdravili domaćini, a program je vodila donaćelnica sela Tímea Prisztács. Nastupili su članovi salantskog KUD-a „Marica“ uz pratnju Orkestra „Vizin“ i članovi barčanskog KUD-a „Podravina“, također uz pratnju Orkestra „Vizin“. Slijedila je bogata tombola, večera i druženje te bal uz glazbu martinačkog orkestra „Podravka“. Nije izostao ni vatromet.

Organizatori se zahvaljuju na potpori Fondu „Gábor Bethlen“, Hrvatskoj samoupravi Šomođske županije, Samoupravi Brlobaša, Hrvatskoj samoupravi Brlobaša te Hrvatskom kulturnom i sportskom centru „Josip Gujaš Džuretin“.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

S Hrvatskim glasnikom u ruci

U ime uredništva Medijskog centra Croatica zahvaljujem se organizatorima i sudionicima ovogodišnjeg II. Hrvatskog vjerskog kampa HDS-a održanog u Santovu. Naime, danas, 13. kolovoza glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatica Branka Pavić Blažetin imala je priliku s kolegom Stipanom Balatincem održati „sat“ hrvatskoga jezika, koji se sastojao od izlaganja teme, razgovora, rješavanja kviza i puno zanimljivih detalja. Cilj je bio približiti tjednik Hrvata u Mađarskoj sudionicima kampa i promovirati ga krilaticom „Čitajte i širite Hrvatski glasnik“, a sve u sklopu obilježavanja jubilarne godine i proslave 30. obljetnice tjednika Hrvata u Mađarskoj Hrvatskoga glasnika, te upoznavanja hrvatske mladeži u Mađarskoj s ulogom medija na materinskom jeziku u očuvanju hrvatskoga jezika, pisma i hrvatskog nacionalnog identiteta. Posebice ra-

FOTO: STIPAN BALATINČEVIĆ

duje što je Odbor za vjerska pitanja HDS-a poseban naglasak stavio i na važnost medijskih platformi Medijskog centra Croatica u promociji vjerskog života Hrvata u Mađarskoj, što je potvrdila i nazočna predsjednica Odbora Marta Barić Rónai kao i članica Odbora i voditeljica ovogodišnjeg kampa Lilla Trubić.

Svi sudionici kampa kviz su riješili više nego uspješno, a najbolji će biti nagrađeni vrijednim nagradama: godišnjom pretplatom na tjednik Hrvata u Mađarskoj, Hrvatski glasnik. Čestitamo!!!

Branka Pavić Blažetin

Dan naselja u Sumartonu

Stanovnici Sumartona 17. srpnja okupili su se u novouređenom prostoru Tržnice domaćih proizvoda kako bi proslavili Dan naselja. Uz tradicionalne programe (natjecanje u kuhanju, nogometni turnir momčadi pojedinih ulica i igraonicu za djecu) posjetitelje je čekao bogat kulturni program na kojem su nastupili domaći izvođači Mješoviti pjevački zbor i plesna skupina KUD-a Sumarton, Tamburaški sastav „Sumartonski lepi dečki“, odnosno gostujuće grupe Puhački orkestar iz Velike Kaniže, Plesni ansambl „Pántlika“ i Sastav „Suhancok“. Priredbu je posjetio i državni tajnik i ministarski povjerenik Péter Cseresnyés.

Članovi KUD-a Sumarton

Sumarton ima oko 850 stanovnika, od kojih je Hrvata četrdesetak posto. Prije pola stoljeća njihova stopa bila je dvostruko veća, ali mnogi mladi koji su otišli na školovanje u gradove tamo su se nastanili i pronašli radno mjesto. Unatoč opadanju broja pripadnika hrvatske manjine u Sumartonu živi jedna od najaktivnijih hrvatskih zajednica regije. Njih okuplja Kulturno umjetničko društvo „Sumarton“, koje je osnovano 1996. i brine o očuvanju hrvatskih tradicija, običaja i kulture. U sklopu KUD-a djeluju folklorna skupina, pjevački zbor i tamburaški sastav.

Sumartonski lepi dečki

Kušanje vina kod štanda Vinske udruge pajdaša vina „Sv. Martin“

popevkama publiku su zabavljali plesači i pjevači KUD-a „Sumarton“, dok su hrvatsku popularnu glazbu izvodili tamburaši sastava „Sumartonski lepi dečki“. Najveća mjesna priredba je Festival vina i tambure, koji na žalost ni ove godine neće biti održan zbog nepredvidljive epidemiološke situacije, no programi Dana naselja uspjeli su okupiti seosku zajednicu na druženje, razgovor i njegovanje hrvatske kulture.

Beta

Šokačko ljeto - nogometni turnir i glazbena noć s „Podravkom“

Hrvatski malonogometni turnir u Santovu

Državna udruga šokačkih Hrvata, ove godine 31. srpnja, po drugi put organizirala je Hrvatski malonogometni turnir u Santovu, koji je pokrenut još 2019. godine, ali je lani zbog epidemiološke situacije izostao. Na turniru koji je priređen u seoskoj sportskoj dvorani i u sportskom dvorištu Hrvatske škole sudjelovalo je pet momčadi iz županijskih naselja i Budimpešte. Uz dvije domaće – jedna momčad Državne udruge šokačkih Hrvata i jedna mladeži – pozivu organizatora odazvale su se ekipe veterana iz Baje, Budimpešte i Dušnoka. Nakon odigranih susreta „svatko sa svakim“, postignuti su sljedeći rezultati: Santovo-Dušnok 2-7, Budimpešta-Dušnok 0-7, Santovo-Šokačka udruga 1-1, Baja-Dušnok 1-2, Šokačka udruga-Baja 3-6, Budimpešta-Santovo 2-1, Dušnok-Santovo 8-0, Šokačka udruga-Budimpešta 5-0, Baja-Budimpešta 11-2, Dušnok-Šokačka udruga 5-1. Tako je turnir osvojio Dušnok, najuvjerljivija momčad s maksimalnim učinkom od četiri pobjede, s 21 postignutim i samo 4 primljena pogotka. Drugo mjesto osvojila je momčad Baje, samo s jednim minimalnim porazom od pobjedničke ekipe, a treće momčad domaće Udruge šokačkih Hrvata. Četvrto mjesto pripalo je Budimpešti, a peto drugoj santovačkoj momčadi.

U okviru svečanog proglašenja rezultata, u ime domaćina i organizatora predsjednik Državne udruge šokačkih Hrvata Stipan

Kovačev uručio je pehare i posebne nagrade. Najbolji strijelac turnira bio je Dušnočanin Tamás Jagicza, najbolji čuvar mreže bajski vratar Ferenc Pócsi, a najbolji igrač Gábor Bölcskei, član ekipe Šokačke udruge. Susret je završen druženjem i zajedničkom večerom u santovačkoj „Čajani“ (Teaház), a za dobro raspoloženje pobrinuli su se članovi martinačkog orkestra „Podravka“. Turnir je ostvaren uz potporu Hrvatske samouprave Santova.

S. B.

13. Koljnofski književni susreti 2021.

(Od 26. do 29. augustuša)

U okviru „Po staza naših starih“ održani su 12. Koljnofski književni susreti sa širokim špektrumom putovanja, štenja na različni mjesti i orsagi, a evo, danas smo jur na pragu 13. literarnoga spravišća, umjesto početka novembra, na kraju augustuša. Sve ovo bižanje u vrmenu izazvala je prognoza viruša COVID-19, čija pogibel sa zatvaranji granic i ustanovov zopet nam se grozi, od septembra. Tako s odlukom glavnih organizatorov, Tomislava Marijana Bilosnića u Hrvatskoj ter dr. Šandora Horvata i dr. Franje Pajrića u Ugarskoj, ov vikend će poteći u Gradišću zopet u duhu hrvatske književnosti. Prvi dan, 26. augustuša, u četvrtak, književnici iz Hrvatske začet će svoje četverodnevno putovanje po Gradišću. Posjetit će Petrovo Selo, Gornji Četar i Kiseg, a uvečer u Koljnofu skupne ure će biti posvećene glazbi i pjesmi. Petak, drugi dan književnosti, odvijat će se isključivo u Koljnofu na razni lokacija jur od 9 uri, s temami, ke se vežu za ovo područje ter za gradišćanskohrvatski narod. Tako će biti pjesmom poiskan Spomenik budućnosti, Štagalj, Mala hiža u Gori, Matina kuća, ETNO-dvorišće, Kulturni dom, restoran Levanda i bit će prilike za prezentaciju knjige Marije Fülöp-Huljev, a i za posjet drivorizbara Ferencu Taschnera. Kako pišu organizatori, po mogućnosti, od svakoga diozimatelja čekaju pjesme, kratke povidajke, zapise na temu Željeznoga fironga, Spomenika budućnosti ili s temom slobode, vode i zraka. U subotu, poki-

U Cogrštofu s književnicom Anom Šoretić

Foto: Dr. FRANJO PAJRIĆ

dob je to dan zmožnoga shodišća Hrvatov iz Gradišća u Celje/Mariazell, dopodne će u koljnofskom Domu kulture, napisati i teksti za štanje staviti u fokus, lik Blažene Divice Marije, majčinstvo i marijansku kulturu. U 14 uri će se književnici ganuti na najveće gradišćanskohrvatsko vjersko spravišće u Celje. Dan zbogomdavanja, sveta nedilja će prlje rastanka pozvati sudionike na grob gradišćanskoga učitelja i kantora, Mihovila Nakovića u Koljnofu, a potom na vedešinsko mjesto vječnoga počivanja, farnika i pjesnika Pavla Horvata.

Tiho

Predavanje književnika dr. sc. Stjepana Blažetina i izložba radova likovne umjetnice Orsolye Péntek u Starom Budimu

Hrvatska samouprava Starog Budima-Békásmegyera nakon ljetne stanke nastavlja svoje ovogodišnje aktivnosti. Dana 10. rujna u prostorijama doma „Esernyős“ (III. okrug, Fő tér 2) s početkom u 16 sati predavanje na mađarskom jeziku o književnosti Hrvata u Mađarskoj od 1945. do danas održat će književnik, prevoditelj, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i predstojnik Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu dr.sc. Stjepan Blažetin, nakon čega će uslijediti javna tribina. Nakon tribine održat će se prijam i otvorenje izložbe radova likovne umjetnice, spisateljice i prevoditeljice Orsolye Péntek.

k.g.

Stopama andzabeških rackih Hrvata

Hrvatska samouprava Andzabega i Hrvatska samouprava Starog Budima-Békásmegyera pozivaju Vas na zajedničku priredbu „Stopama andzabeških rackih Hrvata“, koja će se održati 17. rujna. Prema planiranom programu urbani povjesničar dr. József Szilágyi u okviru šetnje sudionike će upoznati s racnim mjesnim znamenitostima, te poviješću, kulturom i običajima andzabeških rackih Hrvata. Potpisat će se sporazum o suradnji samouprava, a predviđen je i posjet vinariji Hudak uz kušanje vina i rackih specijaliteta, kao i plesačnica u vrtu mjesnog Geografskog muzeja uz glazbu tukuljskog sastava „Kolo“. Poseban autobus polazi u 15 sati s budimskog Trga Fő i vraća se u 21 sat. Okupljanje je kod kavane „Esernyős“. Prijave se primaju do 10. rujna na adresu elektroničke pošte obudaihervatok@gmail.com.

k.g.

OBAVIJEST

Potporom glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Joze Solge, u ovotjednom broju Hrvatskoga glasnika tiskana je molitvena kartica za 52. Međunarodni euharistijski kongres koji će se održati u Budimpešti od 5. do 12. rujna.

Euharistijski kongres održat će se pod geslom „Svi su izvori moji u tebi (Ps 87, 7)“. U programu će sudjelovati više od 25 kardinala i biskupa koji će predmoliti molitve te održati kateheze, radionice i svjedočanstva. Papa Franjo će predslaviti misu na Trgu junaka na završetku kongresa u nedjelju 12. rujna.

BPB

JOZO SOLGA
PREDSTAVNIK HRVATA U MAĐARSKOM PARLAMENTU
GLASNOGOVORNIK